

Uşak Florasında Yetişen Bitkilerin, Deri, Tekstil ve Seramik Alanında Yaratıcı Yüzey Tasarımlarına Yansıması

The Reflecion of Plants Growing in Uşak Flora on Creative Surface Designs in The Field of Leather, Textile and Ceramic

ÖZET

Afyon- Kütahya-Manisa illerinin de içinde bulunduğu TR 33 bölgesinde yer alan Uşak ilinde faal olan 3 ana sektör dalı, deri, tekstil ve seramik sektörleridir. Bölgemizde bu sektörlerle yönelik tasarım odaklı yeni ürün geliştirme anlayışı ile düşük teknoloji ürünlerden yüksek teknoloji ve katma değeri daha yüksek ürünlerin üretimine geçişin sağlanması gerekmektedir. Bölgedeki firmaların marka değeri yüksek ürün çeşitliliklerini artırarak, pazar hedeflerine ulaşabilmeleri için, uluslararası tasarım normlarına uygun tasarımları ve koleksiyonları üretmeleri gerekmektedir. Bu çalışmada Uşak'ta kültürü yapılan veya florasında yer alan bitkilerden güncel, özgün tasarımların yapılması amaçlanmıştır. Geçmişten günümüze yapılan çoğu tasarım ve sanat eserinde doğa, yüzyıllar boyunca ilham kaynağı olmuştur ve olmaktadır. Yaşanılan coğrafyadaki bitkiler incelenmiş ve sanatsal etkiler ile tasarım elemanına dönüştürülmüşlerdir. Uşak bölgesinde kültürü yapılan veya doğal yayılım gösteren bitkiler tespit edilmiştir. Bu bitkiler fotoğraflandırılmış ve sınıflandırılmıştır. Derlenen bitkiler arasından seçilenler stilize edilmiş ve ya resmedilmişlerdir. Ortaya çıkan çalışmalar ile tekstil ve seramik yüzeyinde uygulanabilecek tasarımlar oluşturulmuştur. Uygulamaya yönelik seramik ve tekstil yüzey tasarımlarında kullanılabilecek Uşak bölgesindeki bitkilerden esinlenilerek tasarım elemanları/doneleri (verileri) ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitki çizimi, Tasarım, Tasarım donesi çiçek, Seramik, Tekstil, Yüzey tasarımı.






ABSTRACT

In the province of Uşak, which is located in the TR 33 region, including the provinces of Afyon, Kütahya, and Manisa, there are three main sectors in operation: leather, textile, and ceramics. In our region, there is a need to transition from low-tech products to high-tech and higher value-added products with a design-oriented approach for these sectors. In order for the companies in the region to achieve their market goals by increasing the variety of high-value products with a high brand value, they need to produce designs and collections that comply with international design standards. This study aims to create contemporary and original designs from plants that are culturally cultivated or found in the flora of Uşak. Throughout history, nature has been a source of inspiration for many designs and works of art, and it continues to be so. Plants in the local geography have been examined and transformed into design elements through artistic influences. Plants that are culturally cultivated or naturally distributed in the Uşak region have been identified. These plants have been photographed and classified. Among the compiled plants, some have been stylized or painted. The resulting works have been used to create designs that can be applied on textile, ceramics, or leather surfaces. Design elements/datas inspired by plants in the Uşak region have been developed for use in ceramic, leather, and textile surface designs.

Keywords: Plant drawing, Design, Design flower, Ceramic, Textile, Surface design.

GİRİŞ

Bitkiler, insan ve hayvan beslenmesinden, giyinme ve barınma gibi ihtiyaçların karşılanması gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Karbon yutağı olarak görev yapıp iklim değişikliği ve küresel ısınmayı önleme ve hayatın devamlılığı açısından da vazgeçilmezdir. Aynı zamanda doğadaki bitkiler güzel çiçekleri ve hoş renkleri ile yüzyıllardır birçok sanat ve tasarım alanına ilham kaynağı olmuştur. Ülkemizin Avrupa-Sibirya, İran-Turan ve Akdeniz olmak üzere 3 coğrafi iklim bölgesinde yer alması, aynı zamanda farklı yükseklik ve topoğrafik özelliklere sahip dağ, plato ve ovalardan oluşması bitki çeşitliliğini artırmaktadır (Avcı 1993; Yıldırım ve ark. 2021). Türkiye'de 12000'den fazla takson (tür ve alttürler dahil) olduğu ve bunların da yaklaşık 1/3 nün endemik olduğu belirtilmektedir (Davis 1965-1985; Demir ve ark 2017; Yıldırım ve ark 2021).

Ezgi Gökçe¹ 
Esra Sunerli Topan² 
Neslihan Öpöz³ 
Ercüment Osman Sarıhan⁴ 
Mehmet Uğur Yıldırım⁵ 

How to Cite This Article

Gökçe, E., Sunerli Topan, E., Öpöz, N., Sarıhan, E. O. & Yıldırım, M. U. (2023). "Uşak Florasında Yetişen Bitkilerin, Deri, Tekstil ve Seramik Alanında Yaratıcı Yüzey Tasarımlarına Yansıması" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:116; pp:8789-8803. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.72424>

Arrival: 13 August 2023
Published: 25 October 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları, Uşak, Türkiye. ORCID: 0000-0003-3900-1804.

²Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi, Deri Tekstil ve Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Uşak, Türkiye. ORCID: 0000-0002-6620-3105

³Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi, Deri Tekstil ve Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Uşak, Türkiye. ORCID: 0000-0001-8209-6242

⁴Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri, Uşak, Türkiye. ORCID: 0000-0002-5892-1561

⁵Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri, Uşak, Türkiye. ORCID: 0000-0002-7419-0682

Bitki örtüsünün iklimlere, bölgelere ve döneme göre yayılımının, ilk çağlardan beri figüratif açıdan nesnelere yansıdığı görülmektedir. Endemik bitkilerin bilinmesi, tasarımlara yansması bu bağlamda önem taşımaktadır. Öyle ki, bu bilgilere dayanarak önceki çağlara ait, tekstil yapılardan, yüzeylerine, kullanılan çömlek ve benzeri araç gereçlere, takı ya da tarak gibi gündelik ihtiyaçlara yönelik yaşamsal nesnelere, toplumların yaşam biçimlerine dair sosyal ve kültürel çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Dönemlere ait üslup veya üretim biçimi bakımından ayrışmaların netleşmesinde ve hız kazanmasında makineleşmenin öneminin büyük olduğunu söylemek mümkündür. Makineleşmeyle başlayan endüstrileşme, yaşamın birçok alanına yayılmıştır. Sanat-tasarım hareketleri, üretim yöntemleri, dekoratif çizim ve süslemecilik üslubu da teknolojik gelişmelere paralel bir değişim yaşamıştır. Bu perspektiften bakıldığında dönemleri ayırt etmek açısından gözle görülür farklar nesnelere biçim ve yüzeylerine yansmıştır. Endüstri Devrimi başlangıcından Bauhaus anlayışına kadar tasarım kavramına dair bir tanımlama oluşmamıştır, dolayısıyla bu süreç için tasarımcı tanımını da kullanmak doğru olmayacaktır ancak sanatçı eserlerinin ticari ürünler ile bir araya getirildiği örnekler mevcuttur. Tasarım “bir tasarlama eylemi sonucunda beliren ve asıl yapının gerçekleştirilmesi sırasında yönlendirici olan proje, çizim, maket vs. gibi ürünlerin tümü” (Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü, Tasarım, 1999:258) olarak tanımlanırken, yüzey tasarımı bir nesnenin yüzeyini dekore etmek amacıyla yapılan; boyama, baskı, çizim veya süsleme tekniklerinin tümünü kapsamaktadır. Surface Design Association’a göre “yüzey tasarımı” lifin, kumaşın renklendirilmesi ve yapılandırılmasıyla boyama, renklendirme, baskı, dikiş süsleme dokuma, örme, keçeleştirme ve kağıt yapımı gibi işlemlerin yaratıcı keşiflerini kapsar (Miless ve Beattie, 2011:90) şeklinde tanımlanmaktadır. Yüzey tasarımı açısından, tasarım alanlarında floral etkilerin ifade biçimleri, dönemin sanat tasarım anlayışına göre şekillenmiştir. Kimi zaman doğrudan doğayı yansıtmak üzere fotoğrafik etkiler ile yüzeye yansıyan bitki ve çiçek desenleri, kimi zaman ise sanat akımlarının izlerinde stilize edilerek var olan renk ve biçiminden tamamen uzaklaşmıştır.

Benzer iklimlerde yetişebilen ancak farklı dönemlerde çeşitli üsluplarla ifade edilen bitkilerin, bulunduğu toplumların yaşam izlerini ve tasarım anlayışlarını yansıması, bu projenin fikir aşamasında şekillenmesinde çıkış noktası oluşturmuştur. Ülkelerin, şehirlerin veya sanat tasarım akımlarının sembolü olan floral yapılar, ülkemizin topraklarının verimliliği ve iklimi sayesinde de oldukça geniş bir skalaya sahiptir. Uşak ili Ege bölgesi ile İç Anadolu arasında köprü görevi oluşturmaktadır. İl arazisi dalgalı plato şeklindedir, kuzey ve doğu kesimlerinde dağlık alanlar daha fazladır. Murat dağı bu bölgede zengin bitki çeşitliliği ile dikkat çekmekte ve rakımı 2309 m ye ulaşmaktadır. İlin batı kesimleri Gediz vadisi ile Kıyı Ege’ye doğru açılmaktadır. Coğrafi ve iklim özelliklerinden dolayı birçok kültür bitkisinin yetiştirilebilmesine de olanak sağlamaktadır (Anonim 2023).

Bu çalışmada Uşak ilinde kültürü yapılan veya doğal florasında bulunan bitkilerin çiçeklerinin seramik ve tekstil yüzey tasarımı uygulamalarında kullanılması amaçlanmıştır. Çalışmada yer alan çiçek fotoğrafları Uşak’ın çeşitli yerlerinde farklı dönemlerde çekilmiş olup, dönem ve yer bilgisi olanlar fotoğraf bilgilerine eklenmiştir.

YÖNTEM

Bu makalede nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmanın sınırlılıklarını Uşak florasında yetişen çiçeklerin incelenmesi, derlenmesi ve bunların arasından seçilenlerin tasarım için kullanılması oluşturmaktadır. Çalışma, bu çiçeklerin incelenmesini, araştırılmasını ve tasarıma dönüştürülerek ortaya çıkan uygulamaları içermektedir.

Araştırma iki aşamada gerçekleşmiştir. İlk aşamada, Uşak florasındaki çiçekler incelenerek görselleri ve bilgileri derlenmiştir. İkinci aşamada bu bitkiler içinden seçilenler farklı tekniklerle çizilerek bir kısmı tasarıma dönüştürülmüş bir kısmı da tasarım donesi olmuştur.

BULGULAR

Uşak Florasında Yetişen Bitkiler

Ege ve Akdeniz Bölgesi; büyük Uygarlıkların oluştuğu, tüm bölge ve çevresinde zaman zaman kültürel bakımdan merkez özelliğini kazanmış bir bölgedir. Bu bölgede doğal olarak yetişen ve Akdeniz bitkisi olarak tanımlanan yaklaşık 700 tür bulunmaktadır. İklimin, topografyanın çok değişken oluşu ve tarihsel çağlardan beri bölgenin yoğun yerleşimlere sahne olması sonucu birçok bitkinin getirilmesi nedeniyle Ege ve Akdeniz Florası çok zenginlik gösterir.



Görsel 1: Adaçayı (Ercüment Osman Sarıhan Arşivi)



Görsel 2: Çiğdem (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 3: Ekinezya (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 4: Düğün çiçeği (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 5: Kardelen (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 6: Karahindiba (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 7: Meryemana dikenini (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 8: Safran (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 9: Teke sakalı (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 10: Yabani keten (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 11: Kenger (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)

Uşak Florasında Yetişen Bitkilerden Yapılan Çizimler ve Tasarım Çalışmaları

Floral yapıların plastik değeri, stilize edilmeye elverişli olması yönüyle birçok sanat ve tasarım alanına ilham olmuştur. Kimi zaman ülkelerin, kimi zaman şehirlerin kimi zaman da sanat tasarım akımlarının sembolü olan çiçekler, ülkemizin topraklarının verimliliği ve iklimi sayesinde de oldukça geniş bir skalaya sahiptir. Ege bölgesinin ve İç Anadolu'nun arasında köprü görevi oluşturan Uşak ili florasında tasarım etkisi yüksek bitkiler, çiçekler yer almaktadır. Çiçek ve tasarım denildiğinde Türk Sanatında özellikle Osmanlı Dönemi İznik çinileri akla gelmektedir. O dönem yapılan tasarımlarda Osmanlı saray bahçesinde yer alan çiçekler stilize edilerek kullanılmıştır ve daha sonra bu motifler başka sanatçılara ilham olmuştur. Avrupa'dan saraya gelen elçiler yazılarında Türklerin çiçeklere verdiği önemi anlatmışlardır. Ogier Ghiselin de Busbecq Avrupa'dan Osmanlılar'a gönderilen elçilerden biridir. Busbecq notlarında Türklerin çiçeğe çok düşkün olduklarını, her yerde nergis, sümbül ve lale olduğunu, bu çiçeklerin çeşitlilikleri ve renklerinden ötürü çok beğenildiğini belirtmiştir. Busbecq, leylak ve laleyi Avrupa'ya ilk tanıtan kişi olmuştur. (Atasoy ve Raby, 1989:69) "Osmanlı çini ustalarının dehası, sıkı bir teknik disiplini titiz bir çizimcilik ve görkemli bir renk şemasıyla birleştirmesinden gelmekteydi. Motiflerin dili, evrensel çiçek dilinden alındığı için, Osmanlı çinilerinin uzun süren ve yaygın bir beğeni kazanmış olması şaşırtıcı değildir. Göreceğimiz gibi, 16. yüzyıl Avrupası'nın örneğin Busbecq'in haleflerinden birinin beğenisini kazanmıştı ve 19. yüzyılın ikinci yarısında, Avrupa antika eşya tutkusuna yakalandığı zaman Osmanlı seramiği en pahalı koleksiyon parçası oldu" (Atasoy ve Raby, 1989:69). Bu motiflere en çok bilinen ve yarı üsluplaştırılmış çiçeklerden olan lale motifi örnek verilebilir.



Görsel 12:Lale (URL 1)



Görsel 13: Lale Motifi (Geleneksel Türk Seramiği-İznik Çinisi) İstanbul Rüstem Paşa Cami (Çevik, 2014)

Sanat akımlarının birbirini ardına çıktığı ve teknolojik gelişmelerle seri üretimin de başladığı 20. yüzyılda, tasarım kavramı bugünkü tanımına ulaşmıştır. Bilim, teknoloji ve tasarım arasındaki ilişki, tasarım alanının sınırlarını esnetmiştir. Tasarım kavramını şekillendiren Bauhaus endüstriyel ürünlerin ortaya çıkmasında, form işlevi takip eder ilkesiyle ilerlemiştir. Ancak yüzey tasarımı ve süslemecilik, işlevsel ihtiyacın yanı sıra estetik ihtiyaçların önemini vurgulamaktadır. Endüstrileşmenin gelişmesiyle ihtiyaca yönelik üretim kapasitesinin aşılması, ticari bakımdan ürün-satış ilişkisinde lüks ihtiyaçlar veya lüks ürün algısı oluşmasına zemin hazırlamıştır. Tarihsel süreçte tasarım, "lüks ürün" üretimindeki estetik ve sanatsal uygulamaları ifade etse de günümüzde, tekstil,

seramik, deri, gıda, otomotiv, beyaz eşya vb. pek çok sektör için geniş alanlara yayılmış ve stratejik rekabet aracı haline gelmiştir. Bu nedenle tasarım, “ürün inovasyonu ve pazarlama faaliyetlerindeki önemi”, nedeniyle “ürünün estetik ve katma değerini arttıran inovasyon süreci” olarak ifade edilebilir (Tasarım Strateji Belgesi Eylem Planı 2016). Tasarım, bir ürünün, konfigürasyonunu, bileşenlerini, malzemelerini ve yapımını tanımlamakla ilgili gerçekleştirilen tüm faaliyetlerin genel adıdır. Tasarımı, neden ve sonuç ilişkisi bağlamında bir bütün olarak tanımlanmasının yanı sıra (Alp, 9009), amaca yönelik olarak problem çözmede gerçek ihtiyaçlara cevap verebilen optimum çözümler olarak da tanımlamak mümkündür (Bayazıt, 2004). Tasarım, bugünkü geldiği noktaya Bauhaus ekolü ile ulaşmıştır. Bauhaus ekolünde; sanat ve zanaat birlikteliğinin, sektöre yönelik tasarımlara dönüşmesi sağlanmıştır. Bu yaklaşım, modern sanat-tasarım algısının doğmasına zemin oluşturmuştur (Üstüner, 2018). Günümüzde tasarım çalışmaları sadece hipotezin test edilmesine ve sonuç elde edilmesine olanak sağlayan, nitel ve nicel metotlara odaklanmaktadır. Ancak, tasarım süreci, metodolojik adımlara ihtiyaç duyan akademisyenler ve tasarımcılar için, tasarım üretmek ve tasarım süresince elde edilen bilgileri aktarmak için birtakım metotlara ihtiyaç duymaktadır (Parsons, 2015:282). Tasarımın geçmişten günümüze gelişimi esnasında birçok tasarım metodu çalışması yapılmıştır. Geliştirilen bu modeller mühendislik ve endüstri ürünleri tasarımında uygulanmıştır (Hubka, 1982; Smithers ve Troxell, 1990; Pahl ve Beitz, 2007). Tasarım modelleri genel olarak; betimsel modeller (descriptive models) ve kurallı tasarım süreci (Prescriptive Design Process) olarak ikiye ayrılır. Kurallı modeller, ‘doğru’ bir tasarıma ulaşmak için tasarım sürecince alınan kurallı faaliyetlerdir ve sistematik veya metodik tasarım yaklaşımları için temel teşkil eder. Bu model, klasik tasarım metotlarına göre çok daha hızlı ve sonuç odaklı ürün tasarım çözümleri sunması açısından büyük avantaj sağlar (Bozdemir ve Toktaş, 2001).

Sistematik tasarım yaklaşımı, amacın netleştirilmesi, kavramsal tasarım, şekillendirme tasarımı ve ayrıntılı tasarım olarak dört bölümden oluşur. Sistematik tasarım; temel bileşeni olan kavramsal tasarım (conceptual design), şekillendirme tasarımı (preliminary design) ve ayrıntılı tasarım (detailed design) olmak üzere soyutlama yoluyla önemli sorunları belirlemek, fonksiyon yapılarını saptamak, uygun çalışma ilkeleri araştırmak ve bunları bir çalışma yapısında birleştiren bir çözüm sunmayı ilke edinir (Pahl ve Beitz, 1996).

Günümüzde yapılan birçok tasarımda hazır vektörel çizimler, hazır fotoğraflar kullanılmaktadır. Bu yaklaşım, aynı dijital metalara ulaşan sektörün tektipleştiği kısır döngüde kalmaya itmektedir. Oysa tasarımlarda Uşak’a özgü değerlerin kullanılması hem tasarımların özgün değerini hem de Uşak’ın tanınırlığını ulusal ve uluslararası platformlarda arttıracaktır. Bu sebeple çalışmada özellikle Uşak florasında yetişen bitkiler seçilmiştir. Çalışmada Uşak florasında yetişen bitkilerden yapılan çizimler, uygulamalar ve tasarımlar gruplandırılarak örneklenmiştir.

Haşhaş (*Papaver somniferum* L.), gelincikgiller familyasında yer alan hem yazlı hem de kışlık olarak yetiştirilebilen tek yıllık kazık köklü bir bitkidir. Haşhaş, yazların çok sıcak geçmediği vejetasyon süresi boyunca orta derecede yağış alan yerlerde rahatlıkla yetiştirilebilir. Türkiye’de izine tabi olarak 13 ilde yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu iller Ege Bölgesi ve çevresindeki iller ağırlıklıdır ve Uşak da bu iller içerisinde yer almaktadır. Haşhaş bitkisi gösterişli çiçeklere sahiptir. Tohumları kapsül içerisinde oluşmakta ve kapsüllerinin işlenmesi ile morfin elde edilmektedir. Türkiye ile birlikte Hindistan Birleşmiş Milletler tarafından geleneksel haşhaş üreticisi ülkeler olarak kabul edilmektedir. (URL 2).



Görsel 14: Haşhaş botanik çizimi (URL 3)



Görsel 15: Haşhaş (yabani) (Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 16: Haşhaş (yabani) (Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 17: Haşhaş suluboya çizim Neslihan Öpöz, 2023



Görsel 18: Haşhaş suluboya çizim varyasyonları ve nevresim takımı tasarımı, Neslihan Öpöz, 2023

Aspir (*Carthamus tinctorius* L.), papatyagiller (*Asteraceae*) familyasında yer alan 50–100 cm boyolanabilen tek yıllık bir bitkidir., Çiçekleri o anki iklim şartlarına bağlı olarak Haziran sonu Temmuz ortasına kadar açabilir ve çeşit özelliğine bağlı olarak sarı, krem, beyaz, kırmızı veya turuncu renklerde olabilir. Ayrıca turuncu renkli

çiçeklerinin safrana benzemesi nedeniyle kır safranı veya yalancı safran olarak adlandırılmakta, bunun yanı sıra papağan yemi, boyacı aspiri, haspir gibi isimlerle de anılmaktadır. Anadolu'da yabani türlere rastlanmakta ve kültürü de yapılmaktadır (URL 4).



Görsel 19: Aspir botanik çizim (URL 5)



Görsel 20: Aspir (Ercüment Osman Sarıhan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 21: Aspir çizim, Neslihan Öpöz, 2023



Görsel 22: Aspir çizim, Esra Sunerli Topan, 2023



Görsel 23: Aspir ile yüzey tasarımı, Neslihan Öpöz, 2023

Şam çörek otu (*Nigella damascena* L.), 20 ila 50 cm boylanabilen tek yıllık bir bitkidir. Çiçekleri genelde mavi viyole renklindedir, beyaz, pembe ve soluk mor olanlara da rastlanır, süs bitkisi olarak da değerlendirilmektedir (URL 6; Kökdil, 2006) . Ağır olmayan kumlu tınlı nemli geçirgen topraklarda ve güneş alan bölgelerde yetiştirilebilir. Çiçekleri küçük olmasına rağmen dantelli gibi görünen hoş bir görüntüye sahiptir. Her biri çok sayıda tohum içeren kapsüller iklim özelliklerine göre değişmekle birlikte ağustos ile ekim aylarında olgunlaşır (URL 6).



Görsel 24: Şam Çörek Otu botanik çizimi (URL 7)



Görsel 25: Şam çörek otu (Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi)



Görsel 26:Şam çörekotu çizim, Esra Sunerli Topan, 2023



Görsel 27: Şam çörekotu seramik form üzerine sıraltı fırça dekoru, Ezgi Gökçe 2022

İtecik Lalesi (*Paeonia peregrina* L.), Paeoniaceae familyasından Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'ye özgü çiçekli bir bitki türüdür. 9 loblu, derin bölünmüş yaprakları olan dik gelişen, çok yıllık otsu bir bitkidir. 10–13 cm çapındaki çiçeklerinde, belirgin sarı renkte stamenlere sahiptir. Parlak kırmızı çiçekler Kuzey Yarımküre 'de Mayıs ayında açar (URL 8).



Görsel 28: İtecik Lalesi botanik çizim (URL 9)



Görsel 29: İtecik Lalesi, Uşak Merkez, 2023 (Ezgi Gökçe Fotoğraf Arşivi)



Görsel 30: İtecik Lalesi, Uşak Merkez, 2023 (Ezgi Gökçe Fotoğraf Arşivi)



Görsel 31: İtecik Lalesi çizim, Ezgi Gökçe, 2018



Görsel 32: İtecik Lalesi seramik pano, Ezgi Gökçe, 2018



Görsel 33: İtecik lalesi çizim, Neslihan Öpöz, 2023



Görsel 34: İtecik lalesi çizim, Neslihan Öpöz, 2023



Görsel 35: İtecik lalesi ile yüzey tasarımı, Neslihan Öpöz, 2023

SONUÇ

Günümüzde yüzey tasarımlarında kullanılan donelerin birçoğu internet üzerinden çeşitli içerikler sağlayan, ilham veren görsel depo alanlarından temin edilmektedir. Shutterstock, Behance, WGSN gibi bu görsel veri depoları dünya çapında işletmelere, pazarlama ajanslarına ve medya kuruluşlarına yüksek çözünürlüklü ve neredeyse her projede kullanılabilecek farklı formatlara uyarlanabilir şekilde hazır fotoğraflar, illüstrasyonlar, ve vektörler sunmaktadır. Bu dijital mecralar üzerinden bir görsel veya tasarım edinildiği takdirde, dosyayı reklamlarda, web sayfalarında, bloglarda, sunumlarda, podcast'lerde ve daha fazlasında kullanmaya olanak sağlayan bir lisans satın alınmış olmaktadır. Bu görseller lisans şartları dahilinde, istenilen süre boyunca, istenildiği kadar çok projede kullanılabilmektedir. Bu, dijital metaların güncel dijital içerik oluşturma uygulamaları ile sonsuz olanak sunmaktadır. Ancak bu durum tasarımcının yaratı süreçlerine bir yandan katkıda bulunurken diğer yandan benzer etkileşim alanları yaratarak özgün tasarım yaratma becerisini de sınırlamaktadır. Bu nedenle özgün ve nitelikli tasarımların ortaya çıkarılabilmesi için, dijital çağın sunmuş olduğu olanaklar kullanılmakla beraber, sosyo-kültürel gelişmelerin, bilim ve teknolojiye ait yeniliklerin, sürdürülebilirlik kavramının hayatımıza girmesi ile doğaya dönüş isteğinin ve tarih boyunca insanlar için doğanın sınırsız ilham kaynaklarından biri olan floral yapıların, tasarımcıların bireysel yaratıcılık süreçlerine yansımaları önem taşımaktadır.

Bu çalışmada amaç, tasarlanacak yüzeylerin ve nesnelerin Uşak iline, bölgeye ait verilerle/donelerle tasarlanmasıdır. Çalışmada Uşak'ta yetişen bitkiler fotoğraflanmış ve bu bitkilerden tasarım değeri yüksek olanlar farklı malzemeler ile etüt edilerek, çizilerek yeni özgün tasarım doneleri oluşturulmuştur. Böylece hem tasarımlar hem de tasarımlarda kullanılabilecek donelerin ve sanat/tasarım nesnelerinin bölgeye özel olarak üretilebilmesi, bölgenin estetik özelliklerini yansıtması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Alp, Ö. K., (2009). "Uygulamalı Sanatlar Eğitiminde Tasarım, Yapı, İşlev, Estetik ve Algı Sorunu", Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, C. VI, S. I, 48-59, Van.
- Anonim (2023) <http://www.usak.gov.tr/cografya> (Erişim tarihi: 09.08.2023).
- Atasoy, N., Raby, J., (1989), İznik Seramikleri, London, Alexandria Pres
- Avcı M. The floristic regions of Turkey and geographical approach for Anatolian diagonal. Türk coğrafya dergisi 1993; 28:225-248.
- Bayazıt, N., (2004). Endüstriyel Tasarımcılar İçin Tasarlama Kuramları ve Metotları, Birsan Yayınevi, İstanbul.
- Bozdemir, M., ve Toktaş, İ. (2001). "Mekanik Sistemlerin Kavramsal Tasarımına Sistematik Bir Yaklaşım", Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 7(2), s.165-171.
- Çevik, G., (2014). Rüstem Paşa Camii çinilerinde lale ve karanfil motifleri Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Güzel Sanatlar Enstitüsü / Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- DAVIS, P. H. 1965-1985, Flora of Turkey and the East Aegean Islands 1-9, Edinburgh.
- Demir, E., Sürmen, B., Özer, H., and Kutbay, H.G. 2017. Salıpazarı ve Çevresinde (Samsun/Türkiye) Doğal Olarak Yetişen Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri. Karadeniz Fen Bil. Dergisi, 7(2), 68-78.
- Hubka, V. 1982. Principles of Engineering Design, Butterworth Scientific, London, U.K.

Smithers, T. and Troxell, W. 1990. "Design is Intelligent Behavior; But What's the Formalism?", Proceedings of the First International Workshop on Formal Methods in Engineering Design, Manufacturing, and Assembly, Fizhorn, P. A. (Ed.), Colorado Springs, Colorado, pp. 28-41.

Kökdil, G. (2006). Morphology And Stem Anatomy of Some Species of Genus. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi, 35(1), 19-41.

Pahl, G., Beitz, W., Feldhusen, J. ve Grote, K.H., (2007). "Engineering Design A Systematic Approach", 3. Baskı, SpringerVerlag, Londra.

Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, "Tasarım", İstanbul: Remzi Kitapevi,1999, s. 258

Smithers, T. ve Troxell, W., (1990). "Design is Intelligent Behavior; But What's the Formalism?", Formal Methods in Engineering Design, Manufacturing, and Assembly, Proceedings of the First International Workshop, Fizhorn, P. A. (der.), Colorado Springs, 1, s.28- 41, Colorado.

Üstüner, S.G. (2018). "Tekstilde Sanat ve Tasarımın Endüstri ile Buluşması: Bauhaus Dokuma Atölyesi", Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science, s.235-252.

Yıldırım, M.U., Sarihan E.O., Khawar H.M. 2021. Ethnobotanical Uses of Roots of Various Plant Species in Turkey. Plant Roots- Chapter. S:6, 113-142

URL 1 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Lale> (E.T. 03.03.2022)

URL 2 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ha%C5%9Fha%C5%9F#/media/Dosya:Papaversomniferum.jpg> (E.T. 07.03.2022)

URL 3 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ha%C5%9Fha%C5%9F> (E.T. 07.03.2022)

URL 4 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Aspir>

URL 5 http://plantillustrations.org/illustration.php?id_illustration=149608

URL 6 <https://kocaelibitkileri.com/nigella-damascena/>

URL 7 <https://www.alamy.com/love-in-a-mist-nigella-damascena-flower-bud-leaf-nectar-leaf-ovary-with-pistil-seed-capsule-immature-and-ripe-seed-picture-panel-image438993351.html>

URL 8 https://en.wikipedia.org/wiki/Paeonia_peregrina

URL 9 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/Paeonia_peregrina_144-8742.jpg

Görsel 1 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 2 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 3 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 4 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 5 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 6 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 7 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 8 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 9 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 10 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 11 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 12 (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Lale>)

Görsel 13 Çevik, G., (2014). Rüstem Paşa Camii çinilerinde lale ve karanfil motifleri Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Güzel Sanatlar Enstitüsü / Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Görsel 14 (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Ha%C5%9Fha%C5%9F>)

Görsel 15 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 16 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 17 Neslihan Öpöz kişisel arşiv

Görsel 18 Neslihan Öpöz kişisel arşiv

Görsel 19 (http://plantillustrations.org/illustration.php?id_illustration=149608)

Görsel 20 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 21 Neslihan Öpöz kişisel arşiv

Görsel 22 Esra Sunerli Topan kişisel arşiv

Görsel 23 Neslihan Öpöz kişisel arşiv

Görsel24 (<https://www.alamy.com/love-in-a-mist-nigella-damascena-flower-bud-leaf-nectar-leaf-ovary-with-pistil-seed-capsule-immature-and-ripe-seed-picture-panel-image438993351.html>)

Görsel 25 Ercüment Osman Sarihan Fotoğraf Arşivi

Görsel 26 Esra Sunerli Topan kişisel arşiv

Görsel 27 Ezgi Gökçe kişisel arşiv

Görsel 28 (https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/Paeonia_peregrina_144-8742.jpg)

Görsel 29 Ezgi Gökçe Fotoğraf Arşivi

Görsel 30 Ezgi Gökçe Fotoğraf Arşivi

Görsel 31 Ezgi Gökçe kişisel arşiv

Görsel 32 Ezgi Gökçe kişisel arşiv

Görsel 33 Neslihan Öpöz kişisel arşiv

Görsel 34 Neslihan Öpöz kişisel arşiv

Görsel 35 Neslihan Öpöz kişisel arşiv